

РІД НАШ КРАСНИЙ. РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧІЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

СЕРПЕНЬ
Число 8 (92)
КИЇВ 2009

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

ОБЕРІГ

Кожний раз, повертаючись до рідного Чернігова, відчуваєш, як тебе наповнює надзвичайне відчуття – відчуття того, що ти вдома! Це єдине місце на землі, повертаючись куди, мимоволі забуваєш про всі турботи і з головою поринаєш в ті незабутні відчуття, що оточували тебе з самого дитинства.

Ти ще тільки-но під'їжджаєш до Чернігова, а перед очима лагідно і гордовито, як турботлива мати, що оберігає своє дитя, постає Катерининська церква. Здається, вона стоїть тут вічно! Вона як оберіг захищає місто від незгод і охороняє від лихоліть. Є щось чаруюче в її архітектурі, хочеться підійти та доторкнутися до неї, побачити весь той вир історичних подій, свідком яких вона була, відчути силу століть...

ЧЕРНІГОВА

Яка вона, ця таємнича красуня, що пережила за сотні років, відколи стоїть на вершині одного з придедніських пагорбів?

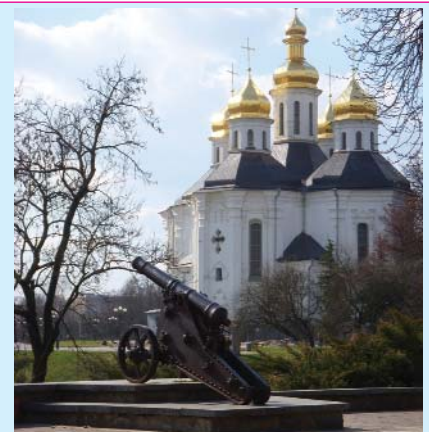
Ця історія почалась ще в далекому 1696 році. Коли чернігівські козаки під командуванням Якова Лизогуба, тодішнього Чернігівського полковника, а з ним й донські та запорізькі волелюбці, відчайдушно ввірвалися в фортецю Азов. То був важкий бій, перевага у чисельності була не на нашому боці, тому втриматись в фортеці та перебити турецький гарнізон козакам не вдалось, і тільки завдяки своїй відвазі і героїзму їм вдалося взяти 2 bastioni і чотири гармати. А на ділі саме ця подія і виявилась доленосною в протистоянні, що тривало вже другий рік. Наступного дня, 18 липня, азовський комендант прислав своїх людей оповістити про здачу. А вже 20 липня 1696 року на милість Петру I були віддані ключі від фортеці. Цар був у захваті від героїзму козаків і за цей мужній вчинок чернігівське військо на чолі зі своїм полковником було нагороджене срібним хрестом,

який і зараз зберігається в історичному музеї м. Чернігова.

Та життя непередбачуване, і невдовзі після повернення з війни Яків Кіндратович Лизогуб помирає. Але слава героїчного взяття Азова не помре в віках, і ось вже онук Якова Кіндратовича Яків Юхимович (1675–1749 р.), генеральний обозний козацького війська, будує Катерининську церкву на честь свого великого діда та козаків чернігівського полку.

Точної дати закладення першого каменя до фундаменту та часу побудови церкви ми не знаємо, але до наших часів дійшла інформація, що вона була освячена в 1715 році на честь святої Катерини. Але ще в XII столітті на її місці стояла церква. Отже, нащадки тільки зберегли традицію. Нинішня церква красується на схилі гори, між стародавнім Дитинцем і Третяком, біля спуску на Поділ, вона проглядається з усіх боків та постає перед нами як одна з архітектурних доміант міста. Її золоті куполи можна помітити навіть здаля.

В цій унікальній пам'ятці архітектури втілені традиції українського культового будівництва. Її святковий, урочистий зовнішній і внутрішній вигляд обумовлений підйомом українського мистецтва, яке отримало бурхливий розвиток після Визвольної війни 1648–1654 років. Вона є одним з найкращих зразків п'ятика-

мерних хрестових мурованих церков, котрі у 2-й половині 17 ст. будувалися по всій Наддніпрянщині.

За 300 років свого існування церква змінилась мало. Так, в 1837 році до західного фасаду був прибудований додатковий вівтар, а в 1908 – побудована цегляна дзвіниця, але обидві ці прибудови були розібрані під час реставрації в 1951 році, оскільки їх вигляд не прикрашав, а скоріш нівелював стиль нашої красуні. Під час II світової війни церква частково була зруйнована – згоріла покрівля та верхня частина куполів. А вже наступна реставрація проходила в два етапи: 1947–1955 рр. та 1975–1980 рр. Після них вона так і стояла аж до ремонту, зробленого в 2005–2006 рр.

Майже одразу після другого періоду реставрації в 1979 році у Катерининській церкві була розміщена експозиція Музею народно-декоративних мистецтв Чернігівщини, де були представлені традиційні для північного Лівобережжя види ужиткових мистецтв: різьблення по дереву, гончарство, ткацтво, вишивання та ін.

Але так було до 2006 року, допоки не почалось протистояння між Московським та Київським патріархатами за те, кому церква буде належати. Та сподіваємося, що суперечка вирішиться цивілізованим шляхом...

Тетяна БОГДАНОВА

У СЕРПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

НАДТОЧЕЙ Анатолій Васильович – 75-ліття. Народився 8 серпня 1934 року в смт. Любеч Ріпкинського району. Нині – на пенсії. Впродовж 1986–2000 рр. обіймав посаду технічного інспектора ЦК профспілки працівників рибного господарства України.

ГЛУХЕНЬКА Галина Тимофіївна – 70-річчя. Народилася 5 серпня 1939 року в місті Іжевськ (родовід медиків з Семенівського району). Завідувач лабораторії кріоконсервування гомеопатичних клітин Інституту гематології та трансфізіології АМН України.

БАКАЛ Іван Якович – 70-річчя. Народився 7 серпня 1939 року в селі Лихачів Носівського району. Нині – на пенсії. Працював директором бази відпочинку "Десна" НДІ "Квант". Підполковник міліції.

ПАСІВЕНКО Володимир Іванович – 70-річчя. Народився 8 серпня 1939 року в селі Обичів Прилуцького району. Працював у Художньому фонді України. Нині – на творчій роботі.

Автор монументально-декоративних розписів каміну "Кукерські маски" в залі прийомів в Болгарському Генеральному консульстві в м. Києві (1971–72), темперного розпису "Весна" в будинку урочистої реєстрації новонароджених (м. Київ, 1973), комплексне рішення Музею книги (м. Киш, 1971–74), монументально-декоративні твори "Ніч на Івана Купала", "Українське народне весілля" (триптихи, 1978–79), готель "Україна", м. Москва, розписи "Людина і вогонь", "Людина і вода", "Людина і земля", "Людина і небо" в бібліотеці КПУ (1978–81), декоративна композиція "Відлуння століть", ресторан "Золоті ворота" (м. Київ 1980), розробка кольорового рішення мікрорайону Троєщина (м. Київ, 1980), розписи "Біль землі", "Тривога", "Діалог" в Національній бібліотеці ім. В.І. Вернадського (м. Київ, 1987–89 р.), монументально-декоративні розписи в Михайлівському Золотоверхому соборі: "Собор Архангела Михаїла і всіх небесних сил", "Святий Борис і Гліб", "Святий Володимир", "Свята Ольга" (1998–2000), станковий живопис "Прийшла весна до маминої хати" (1972), "Місячна ніч на Чернігівщині" (1983), "На лузі згадок і надій" (1977), "Сон" (1964–87), "Повноліття" (1990), "Повернення" (1991), "Двоє" (1996), "Єднання земного і небесного" (2005), "Змієборець" (2005–2006 рр.), монументально-декоративний розпис "3-й Вселенський Собор" в інтер'єрі Успенського собору Києво-Печерської Лаври (2007–2009 рр.) та інші.

Член Національної спілки художників України. Народний художник України. Член-кореспондент Академії Мистецтв. Разом з В.М. Прядком став лауреатом Державної премії ім. Т.Г. Шевченка за монументально-декоративне панно «Біль землі», яке було створено для Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. Активний учасник всеукраїнських та зарубіжних виставок (Австрія, Італія, Німеччина, Норвегія, Польща, США, Чехія, Франція, Югославія, Японія). Його твори представлені в музеях багатьох країн світу.

Один із перших художників, який працював над відтворенням монументально-декоративних розписів на мурах і в інтер'єрах Михайлівського Золотоверхого собору в Києві та Успенського собору Києво-Печерської Лаври.

ПОТЕЛО Ніна Яківна – 70-річчя. Народилася 8 серпня 1939 року в місті Бахмач. Доцент кафедри "Філософія освіти" Інституту післядипломної педагогічної освіти АПН України.

Професор. Відмінник народної освіти. Нагороджена медаллю Макаренка.

МЕДВІДЬ Петро Іванович – 70-річчя. Народився 27 серпня 1939 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Працював заступником головного редактора газети "Урядовий кур'єр". Нині – виконавчий директор Чернігівського земляцтва.

Заслужений журналіст України. Полковник запасу. Член Національної спілки журналістів України. Член Міжнародної асоціації письменників баталістів і мариністів. Дійсний член Українського товариства «Інтелект нації».

Автор чотирьох книжок та кількох документальних фільмів про прикордонників.

Один з ініціаторів створення у м. Києві товариства "Чернігівське земляцтво", член його Ради.

МИРОНЧУК Ліана Григорівна – 65-річчя. Народилася 1 серпня 1944 року в селі Бережівка Ічнянського району. Працює головним фахівцем Київської міської Державної інспекції з контролю якості лікарських засобів.

Відмінник охорони здоров'я.

БІЛАН Геннадій Григорович – 65-річчя. Народився 2 серпня 1944 року в селі Густиня Прилуцького району. Головний інженер ООО "Лайнекс".

ГАЛЬЧЕНКО Яків Якович – 65-річчя. Народився 2 серпня 1944 року в селі Терешиха Бахмацького району. Нині – оглядач з соціально-економічних та екологічних питань та всеукраїнських культурно-мистецьких заходів газети Верховної Ради України "Голос України".

ЯКИМЕНКО Микола Іванович – 65-річчя. Народився 22 серпня 1944 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Працює старшим електромеханіком Дарницької дільниці електропостачання.

БЕЗСМЕРТНИЙ Олександр Миколайович – 60-річчя. Народився 6 серпня 1949 року в селі Білоріччя Прилуцького району. Актор Київського академічного молодого театру. Знімається також в кіно.

Народний артист України. Лауреат премії ім. О.Бойченка. Нагороджений орденом "Знак Пошани".

МІРОШНИЧЕНКО Віталій Павлович – 60-річчя. Народився 7 серпня 1949 року в селі Дмитрівка Бахмацького району. Працює начальником відділу комунального будівництва "Пастрела-К".

ДВОРНІЧЕНКО Лариса Михайлівна – 60-річчя. Народилася 15 серпня 1949 року в місті Перевальськ Луганської області (батько з села Стасівщина Прилуцького району). Відповідальний секретар гільдії драматургів України.

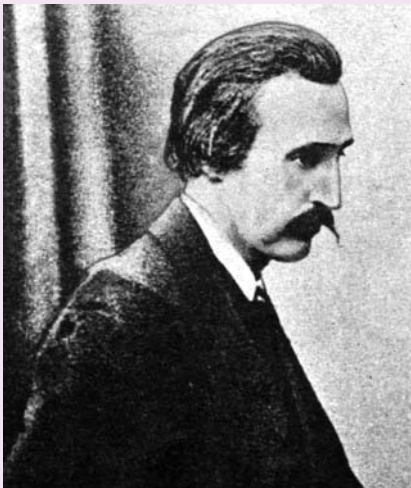
Заслужений працівник культури України. Ветеран праці. Нагороджена подяками Київського міського голови.

ПОГОРІЛА Єлизавета Михайлівна – 55-річчя. Народилася 24 серпня 1954 року в селі Бобрик Бобровицького району. Заступник директора НАСК "Оранта" м. Києва.

ТЕРЕЩЕНКО Катерина Дмитрівна – 55-річчя. Народилася 26 серпня 1954 року в селі Жовтневе Коропського району. Відповідальний секретар правління ЗАТ "ВІПОЛ".

Дорогі земляки!

Рада товариства „Чернігівське земляцтво” сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім нев'яучого здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомно добротворства в ім'я рідної землі.

«І БУДЕ ДУХ ЙОГО ІЗ ВІКУ В ВІК СІЯТИ...»

До 190-річчя від народження Пантелеймона Куліша

Петербурзька Академія наук відрядила П. Куліша за кордон для вивчення слов'янських мов, історії, культури, мистецтва. Того ж року він одружився з Лесею (Олександрою) Білозерською (старшим боярином у них на весіллі був Т. Шевченко). Невдовзі його заарештували у Варшаві за підозру в зв'язках із Кирило-Методіївським братством та за національно-патріотичні ідеї в історичних творах. Після п'ятимісячного ув'язнення в Петропавлівській фортеці й трирічного заслання до Тули повернувся в Петербург, де був на чиновницькій службі. У 1857 р. заснував у Петербурзі власне видавництво з друкарнею, що дуже посприяло розвитку українського літературного процесу й суспільної думки.

Багатогранна творчість Пантелеймона Куліша в усьому новаторська: перший почав писати українською наукові праці (історичні, літературознавчі, етнологічні, соціологічні, педагогічні), заклавши основи української наукової мови; запровадив новий і дотепер діючий фонетичний правопис (кулішівка); написав перший український історичний роман; перший вимогливий і доброзичливий критик Т. Шевченка; перший біограф, упорядник і видавець найповнішого на той час зібрання творів і листів М. Гоголя в шести томах; перший перекладач українською творів Шекспіра, Гете, Байрона; перший перекладач по-українськи Біблії.

Як мислитель П. Куліш створив оригінальну філософську систему – хутірську філософію або філософію природи, суттю якої є внутрішня воля людини. Це питома українська філософія кордоцентризму – філософія серця. Разом із тим, Куліш став предтечею європейського екзистенціалізму. Особливість Кулішевої екзистенційної концепції в тому, що в ній передбачається внутрішня духовна воля індивіда й громади – народу як збірної особи. Звідси суть Кулішевої історіософії – кожен народ повинен творити свою історію й національну державу власною політичною волею. Свою концепцію нації й національної держави мислитель ґрунтує на науковому осягненні універсальних космічних

законів, чим пояснюються його соціальні передбачення й пророцтва.

Пантелеймон Куліш ніколи не ставав знаряддям чужої сили, а за будь-яких обставин лишався самостійною силою, маючи власну моральну опору в духовній енергії свого серця й дієвій волі свого розуму – осерді

«Тільки його можна вважати за справжнього європейця, за ту людину, яка наблизилась до типу західного інтелігента...», – через десятиліття років підтвердив істинність Кулішевих осягнень Микола Хвильовий.

його духовного типу: «...всяк має свого царя в голові і свого суддю в серці – їх нехай і слухає».

Секрет життєвості Кулішевого духу – в його високому ідеалізмі й глибокій правдивості: «Якби я знав, що я неправий, то зразу спалив би свої папери й поламав перо, а оскільки правих людей не бачу, то краще один залишусь із своєю правдою, аніж пристаю до «стовутого непорозуміння».

Останні 20 років П. Куліш із дружиною прожили на хуторі Мотронівка, подалі від «ледачої інтелігенції». Невдовзі після відзначення подружжям Кулішів у січні 1897 р. свого золотого весілля Пантелеймон Олександрович застудився в холодній хаті й захворів на запалення легенів... Помер 2 (14 за новим стилем) лютого, на Стрітення. Поховали його за козацьким звичаєм, у власному саду, на місці, яке він сам обрав.

«І буде дух його із віку в вік сіяти, серця сцілюючою водою покропляти, і рани гоїти і сльози обтирати», – звеліла вирізьбити Олександра Білозерська-Куліш на брамі до саду, де упокоївся прах її чоловіка. Після десятиліть руїни відновлено браму пам'яті й ці слова, що нагадують про безвічність Кулішевого духу. А на примогильній стелі викарбувано його думку з листа до дружини – живлюще звернення до всього українського громадянства: «Зовсім інша була б річ, якби ми єдиними устами і єдиним серцем трудилися над пробудженням суспільно-національної свідомості України».

Олександр ШОКАЛО

Пантелеймон Олександрович Куліш – унікальна постать, «першорядна зірка» (І. Франко) в літературному й громадському житті України XIX ст. Народився Пантелеймон 26 липня (7 серпня за новим стилем) 1819 р. на родовому хуторі біля містечка Вороніж Глухівського повіту Чернігівської губернії (тепер Шосткинський район Сумської області) в сім'ї нащадків старовинного козацького роду. Мати, Катерина Іванівна, на відміну від батька, Олександра Андрійовича,

«...Своєї мови рідної і свого рідного звичаю вірним серцем держіться. Тоді з вас будуть люде як слід, тоді з вас буде громада шановна, і вже на таку громаду ніхто своєї лапи не наложить», – заповідав Пантелеймон Олександрович. Кулішів творчий дух, Кулішеві ідеї незнищенні й незабутні, вони самі доводять свою правоту.

який «був серед сусідів Арістотелем», не знала грамоти, «уміла розмовляти тільки українською мовою й, що мала в голові, все те взяла не з книжок, а з живої народної речі... Не було кращого голосу ні в кого, як у Кулішевої матері; ніхто не співав таких давніх пісень, як вона. Пісня була в неї не забавкою: вона думала піснями», – згадував П. Куліш в автобіографії.

Початкову освіту Пантелеймон отримав удома, потім навчався в Новгород-Сіверській гімназії (1831-1836), на філософському й правничому факультетах Київського університету (1839-1840). З 1841 р. П. Куліш викладав історію й російську мову в Луцькому, Києво-Печерському, Києво-Подільському дворянських училищах та в гімназії в Рівному. З 1845 р. – старший учитель гімназії та викладач російської мови Петербурзького університету. У 1847 р.

ДИВНИЙ

Говорити про поважного ювіляра нелегко, хоч знаєш його, здається, досить добре, хоч у власному житті часто-густо користався його досвідом, завжди базованим на таких загальнолюдських поняттях, як чесність, порядність, гранична відданість улюбленій справі, любов до людей. Саме ці постулати лягли в основу вже солідного життєвого шляху нашого майстра поетичного слова Олексія Довгого.

СВІТ ОЛЕКСІЯ ДОВГОГО

Його лаконічну лірику не сплутаєш із чиєюсь, у ній, як сонячні промені в краплині роси, відбилася його глибока душа, занурена в філософію, тонку деталізацію образу, стриманий переплин почуттів. І зовсім парадоксально, що наш сучасник ось уже стільки десятиліть обділений фактами офіційного визнання як першовідкривача, маю на увазі – всілякими преміями. Але ж, знаючи на власному досвіді, як часто-густо робляться у нас лауреати – особливо в наш усепопулярний час – не дивуєшся: Олексій Прокопович, людина надзвичайної скромності, просто не здатна згинати перед кимось коліна, заглядати в рот сильним світу сього, він, як людина селянського городищенського роду, понад усе шанує працю...

А познайомився я з старшим земляком ще в Чернігові, коли працював у молодіжній газеті й справно ходив на заняття літстудії, якою керував Станіслав Реп'ях. Тоді там були своїми бойовими побратимами й нині покійні Кузьма Журба та Дмитро Куровський. І от одного вечора в великій редакційній кімнаті з'явився новий гість. Його навіть не представляли, він просто влився в гарячу розмову, і лише згодом я дізнався, що був то Олексій Довгий, автор двох невеликих збірок поезії «Земля співає» та «Чересло». Проїшов наш земляк у попередні роки нелегку дорогу до літератури – орав і сів у рідній стороні та на Кіровоградщині, звідки привіз чарівну добру дружину вчительку Марію Іванівну та першого сина Станіслава, вчився в Вищій партійній школі у Києві, трохи потрудився в славній чернігівській «Деснянській правді» і перебрався до української столиці шукати долі. Не відаю, чи знав він тоді знаменитий вислів Бальзака про те, що генії народжуються в провінції, щоб помирати в Парижі, але київське літературне середовище притягу-

вало до себе кожного, а видавничі можливості були незрівнянно вищими за обласні. Отак Олексій Прокопович і став киянином, не випадковим баластом, а справді активним діячем культури. Праця редактором у видавництвах «Дніпро», «Молодь», «Музична Україна», підготовка до друку десятків книг, серед яких були й справжні шедеври, а водночас невтомне творення власних віршів. І хоч має він прізвище Довгий, але ніколи, здається, не писав довгих аморфних поезій, надто ж поем, викристалізовуючи кожен рядок, кожну фразу.

А справжність свою як поета Олексій Довгий доводив власними книжками. На жаль, нинішньому читачеві нічого не скажуть бодай назви збірок викінчених мініатюр та поезій у прозі «Кам'яна роса», «Дереворити», «Житниця», «Сівачі», «Подих яблуні», «Вересень» чи «Колір вогню». Надто багато води витекло, надто різко помінялися духовні орієнтири. Нині часом здивуєшся, коли хтось іще бере до рук «Кобзаря» Тараса Шевченка, а щоб... Та, зрештою, кращі поезії тих літ знайшли місце в пізніших книгах вибраного, стали основою солідних видань під назвами «Роденські мелодії», «З криниці слова», «Чернігівське небо» та ще свіжіших.

Кажучи слово про ювіляра, хотілося б відзначити ще й таку його рису, як відданість рідній малій батьківщині. Ось виходить у поета чергова книжка – а він уже рихтується в похід до Чернігова й передає у дарунок бібліотекам області, котрі давно забули про нові надходження, сотні ошатних томиків. А чи проминув він, незважаючи на поважний вік, бодай одну масову подію в Чернігові чи Мені, чи не клопочеться разом із сином Станіславом про наведення добробуту в рідному Городищі, чи забуває про своє духовне дітище – хор «Родень?» Мені доводилося не раз чути, як злагоджено, по-народному потужно звучать і народні пісні, і твори сучасних композиторів на вірші керівника колективу. І думається

часом: Олексій Довгий реалізував себе в житті сповна, віддав усі сили рідній Україні. Недарма ж упродовж останніх років побачили світ його книги в багатьох країнах, у тій же Македонії чи близькій географічно Чорногорії, а це значить, що про його батьківщину уже знають настільки більше, наскільки слово поета проросло в чужій культурі.

І насамкінець таке. Свого часу, коли я зібрався перебратися до столиці з Чернігова, доводилося ночувати й на залізничному вокзалі. Поганяє тебе міліція до перших променів – і йдеш далі шукати долі в громохому величезному місті. І зустрівся одного разу мені уже знаний земляк-киянин. Погугорили трохи, я, звісно, поплакався, що ніяк не прилаштуєся. А Олексій Прокопович раптом категорично:

– Ми з Марією та дітьми їдемо на місяць з Києва. Ось тобі ключі від нашої хати, забирай дружину і щоб до нашого повернення все було добре.

– Але ж...

– Ніяких але. Дерзай. Все буде добре...

І ми справді оселилися в хаті Довгих, і через якийсь короткий час я вже мав роботу в видавничстві «Дніпро» та міг оплачувати примітивний куток у районі Голосіївського парку. А ще ж недавно після кожного чергового міліцейського шмону подумував послати все під три чорти й вертатися в рідні місця. Отож Олексій Довгий по суті прописав мене в столиці. Як іншим допоміг видати книгу, підготувати рукопис, поступити до вузу. Тож хіба це не людський подвиг, не земляцька вірність, гідна підтримки за будь-яких часів?

Людина – це цілий окремих мікросвіт, який зливається з іншими такими ж і творить безмірний макросвіт. І добре, коли є такі люди, як Олексій Довгий. Поет, патріот Сіверщини й усієї України, невтомний оратай на духовній ниві.

Леонід ГОРЛАЧ

У перемогу українського козацького війська над московитами під Конотопом великий внесок зробила Сокиринська сотня Прилуцького полку.

СОКИРИНСЬКИЙ РУБІЖ КОНОТОПСЬКОЇ БИТВИ

Визвольна боротьба українського народу досягла свого апогею під керівництвом славного сина України Б. Хмельницького в боях з польською шляхтою. І в 1648–1651 роках була створена вільна Українська держава.

У 1654 році підписано договір про дружбу з Московією. Але після смерті Б. Хмельницького в 1657 р. російські владники відкрито порушували цей договір, і в 1658 р. зі сторони Белгорода російські полки перейшли кордон України.

Переможна визвольна боротьба українського козацтва за незалежність від польської шляхти турбувала московську владу, а уже в 1659 році російська 200-тисячна армія з 30-тисячною арматвою кінноти на чолі з князем О. Трубецьким перейшла кордон в районі Путивля і рухалась на Київ через Конотоп.

Гетьман України Іван Виговський перевів Чернігівський і Ніжинський козацькі полки в Конотоп. Дізнавшись про це, московити половину кінноти залишили під Конотопом, а половину послали на Ніжин, вони й спалили його.

Вертаючись до Конотопа, московити не пішли по спалених і зруйнованих селах, а змінили шлях руху, щоб пограбувати Прилуки, Сокиринці, Талалаївку, Шаповалівку та інші села.

Так склалися обставини, що після спалення Ніжина московитами отаман Прилуцького козацького полку Петро Дорошенко відвів полк до села Сокиринець, щоб нав'язати тактику затримання руху кінноти ворога до Конотопа. І це вдалося зробити.

Сокиринська козацька сотня у складі Прилуцького полку в жорсткій боротьбі затримала рух загарбників на цілих сім днів. Це дало можливість гетьману України Івану Виговському дістати підтримку татар та підготувати козацьке військо до боротьби з московитами. І хоч села по Удаю були вщент спалені, перемога над зайдами була закладена в лісах та ярах Сокиринець.

На всьому шляху ворога горіли села. Весь народ піднявся проти загарбників. Скрізь палали заграви над Удаєм. У лісах Ушиви та Чаплях, по дорозі на Срібне та Талалаївку були непрохідні хащі з глибокими проваллями наносних лесових ґрунтів, розмитих по водорозділу від самого Удаю на Іванківцях, по крутих горбах, покритих чагарниками та лісом,

до Сокиринець зроблені завали та замасковані глибокі ями. У ярах та долинах Охінюк, Пручаїв, Калюжинець та Сокиринець, в Омельківщині, Святій долині, Стадниці, Селезні аж до Баранівщини були мочарі, верболози, шелюги річок та озер, які були недоступні для маршевого руху кінноти ворога.

Сокиринська козацька сотня, як і інші сотні Прилуцького полку, з притаманною їм хоробрістю зупинили рух ворожої кінноти, яка шукала обхідні шляхи, але скрізь зустрічала шалений опір.

Звичайно, сили були нерівні, але щоб рухатись далі, московитам треба було витратити багато часу. Лише через тиждень після жорстокої розправи з мешканцями сіл пошарпана кіннота через Талалаївку відійшла до Шаповалівки, що була на шляху до Конотопа.

Затримка ворожої кінноти на цілий тиждень дала можливість гетьману України підготувати поле та дістати підтримку військ кримського хана.

Історичною пам'яттю про патріотизм і хоробрість козаків Сокиринської козацької сотні залишились братські могили на полях села. До теперішнього часу збереглась Велика могила на захід від хутора Сергушки, по дорозі з Сокиринець на Іванківці, що йде через Озірець та Баранівщину.

Козаки Сокиринець відчайдушно захищали побудовані ними укріплення. Але село було вщент зруйноване, а його односельці жорстоко знищені. І лише поодинокі діти, що втекли до лісу, залишилися живими і зберегли пам'ять про надзвичайну хоробрість козаків, їх неймовірну патріотичність при захисті свого рідного краю від загарбників.

Від Срібного кіннота Пожарського рухалась на Конотоп (на віддалі 65 км від Сокиринець) через Талалаївку,

Дмитрівку, Блотницю, Старий та Молодий Самбур, Соснівку та Шаповалівку.

На північно-східній стороні Шаповалівки розкинулись рівні до горизонту поля з неглибоким орним шаром ґрунту і лесовим водонепроникним підґрунтям. Вода в невеличкій річці Куколка була майже на рівні з берегами. На південній стороні цього поля була раніше насипана невисока гребля з містком. На полі козаки хизувалися перед московитами своєю спритністю, чим стимулювали думку про можливість ведення бою на цій території. За сім днів до вирішального бою козаки засипали землю річку під містком, і вода на 1–1,5 м піднялася і затопила всю територію майбутньої битви.

І коли ґрунт набрав у себе максимальну кількість вологи, воду спустили.

Перед самим початком атаки ворога козаки проводили провокаційні випадки, а також зібрали з усіх частин стяги, демонструючи ворогові «авангард» козацького війська.

Зав'язався бій. Козацькі полки розділилися навпіл і швидко відійшли на раніше підготовлені засіки. Московити в кількості 30 000 кінноти в маршовому строю заповнили раніше підготовлене до бою поле. Підковані коні нападників були частково і то лише на передні ноги. На мокрому ґрунті коні грузили по коліна, сковзалися, падали і давили одне одного. Всі шелюги коло річки були затоплені водою, що не дало можливості вести бій у строю. Тим часом татарська кіннота, яку запросив гетьман України, вела ефективну боротьбу, знаючи секрет підготовленої «сковзалки» для ліквідації боездатності московитів, котрі були добре пошарпані протягом тижня в Сокиринських лісах. Завдяки своєчасному підходу татарської кінноти та дякуючи такій винахідливій тактиці бою, під Шаповалівкою козацька кіннота майже повністю знищила кінноту нападників.

Росія залишилася без війська, і вся Москва вийшла копати редути. Але козацьке військо не використало цю поразку, що негативно вплинуло на подальшу долю України.

Офіційна історіографія Радянського Союзу протягом 70 років забороняла доносити народу правду про підступну політику Росії щодо України, в тому числі і про Сокиринську битву.

Олексій ХОНДА,
кандидат медичних наук

Він народився 6 серпня 1949 року в селі Білорічниця Прилуцького району в сім'ї службовців. Тоді село належало до Малодівицького району. Його батько, Микола Андрійович, керував поштою, а мама, Лідія Євгенівна, була санітаркою. Батько був фронтовиком. У п'ять років малий Сашко разом із батьками переїжджає жити в мальовниче село Сезьки Ічнянського району, де батько почав працювати головою колгоспу. Там хлопець отримав початкові знання у восьмирічній школі. Останні два роки шкільної програми закінчував у школі сусіднього села, що знаходилося за сім кілометрів. Влітку доводилося їздити велосипедом, а

до консерваторії, але він не хотів бути співаком, а лише актором. Першим, хто його зацікавив театром, був його батько, який пробував робити невеличкі постановки в сільському клубі. У цих виставах грала і його мама.

Після закінчення театрального інституту Олександр Миколайович працював актором Луганського обласного драматичного театру. Через два роки потрапив до армії. Служба проходила в ансамблі пісні і танцю Київського військового округу, де він був ведучим та читцем. Після служби не захотів повертатися до Луганська і залишився в ансамблі. Взяв участь у конкурсі на посаду актора у Київському

у житті було багато випадків та різних курйозів. Буває таке, що інший актор не виходить вчасно на сцену, і тоді приходиться якось викручуватися. У Олександра Миколайовича життєве кредо пов'язане із театром: «Служіння його Величності – Театру». Хоча він називає професію актора страшною. Акторам завжди було і є важко, а щоб стати гарним фахівцем, потрібно тільки працювати і працювати. Десь на 7 ролі актор вже починає відчувати якусь легкість і поступово стає професіоналом своєї справи. На підготовку вистави актору дається три місяці для вивчення тексту. З часом роль закладається в підсвідомість і ак-

ГОЛОВНИЙ

На щорічних зборах у Палаці спорту голос цієї людини, мабуть, став своєрідним камертоном нашого земляцтва. Тож знайомтеся: цим таємничим ведучим є актор театру і кіно Олександр Безсмертний.

ВЕДУЧИЙ ЗЕМЛЯЦТВА

взимку на лижах. Із спортивних ігор йому подобався футбол. Окрім спорту, Олександрові подобалося малювати. Але ці заняття не стали його професією.

Після школи Олександр спочатку вступив до Дрогобицького нафтового технікуму, потім перевівся до Прилуцького гідротехнікуму. Останній знаходився неподалік від дому і був романтичнішим. Після закінчення технікуму працював в ПМК Чернігова. Там і сталася пригода. Олександрові було тоді лише 20 років, але в його підпорядкуванні знаходилася бригада. Вони працювали у заплаві Десни і після роботи на ніч кран витягали на берег, бо котлован до ранку заливався водою і тому її викачували через помпу. Але одного разу так сталося, що кран було залишено, а головний по помпі заснув на вахті. Це призвело до того, що котлован було залито водою із краном. Добре, що бригадира призвали до лав армії, інакше довелось б непереливки. Та чомусь згодом його повернули додому, щоб призвати через півроку. Це й стало у нагоді юнакові, і він вступив навчатися до Київського державного інституту театрального мистецтва ім. І.К. Карпенка-Карого. Вибір був не випадковим, ще в дитячі роки йому до серця припало акторське мистецтво. А, навчаючись у Дрогобичі, він побачив професійний театр. Окрім цього, природа нагородила Олександра гарним голосом. Під час навчання на другому курсі його запрошували вчитися

театрі юного глядача. Виграв конкурс і досить довго пропрацював там. Останні 15 років Олександр Миколайович працює актором Київського академічного молодого театру на вулиці Прорізній. Має звання народного артиста України. Окрім того, Олександр Безсмертний знімається в кіно на епізодичних ролях. Так він відзнявся у 27 фільмах. Нині актор знімається в кіно більш активно, хоча те, що зараз знімають, називають просто «мило», або «мильні опери». Це купа серій ні про що. Зараз Олександр грає роль батька головної героїні першого українського серіалу «Тільки кохання». У фільмі всі події пов'язані із цією героїнею і писати про неї можна безкінечну кількість серій. Зокрема, якщо серіал має рейтинг серед глядачів, то до нього добавляють ще серій з 50 і так далі. Приємно, що нарешті хоча б трохи почала знімати фільми Україна, а зйомку російських поступово призупиняють. У фільмах, де знімається наш актор, артисти ведуть діалоги українською мовою. Нарешті починає пробуджуватися українська культура. До речі, багато акторів із України грають в російських театрах та фільмах. У нашого актора є душа, а у нас цього не розуміють і вкладають мало коштів в вітчизняний продукт.

Акторська робота не проста, оскільки це безліч ролей за сценаріями, які потрібно вивчати і виголошувати під час дійства. Всі ролі для актора є його, як кажуть, «дітьми». За час акторської роботи

тор починає жити життям свого героя. Це видно на сцені, де відбувається роздвоєння особистості. Нині він навіть співчуває тим молодим людям, які хочуть стати акторами. Але у юності сам рвався до цієї професії. Йому не цікаві технічні науки, як, наприклад, його рідному братові Миколі, що живе в Москві і займається бізнесом. Навіть свою рідну доньку Жанну, що рвалася вчитися на актора, він не пустив на цю спеціальність. Вона закінчила театральної вуз, але за фахом економіста.

До нашого земляцтва Олександр Безсмертний потрапив випадково. Якось він брав участь в концерті, що проходив у Будинку вчителя, і там його знайомо, на тоді вже член земляцтва, Людмила Давимука розповіла йому про київських чернігівчан. Олександра це зацікавило і вже десь з 2000 року він перебуває у наших лавах. І саме йому випала доля стати ведучим щорічних загальних земляцьких зборів, гідно замінивши покійного Віталія Розстального. Окрім цієї роботи, він активно підтримує осередок прилучан. Нещодавно Олександр Миколайович був одним із представників журі першого Всеукраїнського конкурсу акторської майстерності імені Миколи Яковченка. У рідному селі нікого із родичів не залишилося і тому Олександр Безсмертний приїздить туди на поминальні дні, щоб пом'янути своїх близьких та згадати свої дитячі роки.

Леонід РУСИЧ

ДОЛЯ

Якось влітку на гомінливому розі вулиць української столиці сценарист і режисер Київської студії художніх фільмів ім. О.П.Довженка, автори майбутньої кінострічки „Іванна”, які довго шукали виконавицю головної ролі, раптом помітили чорноволосу, скромно одягнену дівчину з м'якими, дуже виразними рисами обличчя.

– Так це ж Іванна! – вигукнув один з них.

КІНО-АКТРИСИ

Вони уважно вдивлялися в її чарівне обличчя, спостерігали за рухами, потім наздогнали приголомшену дівчину, яка навіть не мала підозри, що в цей момент круто змінюється її доля. Вони повезли студентку на студію і представили своїм колегам. Після кількох проб двадцятирічній студентці Інні Бурдученко запропонували зніматися в головній ролі фільму „Іванна”.

Народилася майбутня кіноактриса 31 серпня 1939 року в м. Чернігів. Ще навчаючись у середній школі, відвідувала заняття і репетиції драматичного гуртка, мріяла, як і її подружки, про театр. Із свідцтвом про закінчення середньої освіти у 1957 році поїхала до столиці і вступила до інституту театрального мистецтва. Потрапила до групи досвідченого педагога, заслуженого діяча мистецтв України професора Володимира Неллі (1895–1980), який у свій час працював актором у Чернігівському українському драматичному театрі. Про те, щоб починати свою діяльність в кіно не з епізоду, а з великої і багатогранної ролі, звісно, Інна Бурдученко, не могла навіть і мріяти.

Постановники фільму хвилювалися за молоду, недосвідчену акторку: чи зможе вона увійти в образ і справитися із досить складною роллю? Проте перегляд вже перших сотень метрів відзнятої плівки підкорив всіх щирістю гри. Згодом, протягом всього фільму, творці кінокартини в жодному епізоді не відчували фальші. Акторка якось швидко зрозуміла і показала значимість глибокої художньої мети, змогла докопатися до першопричин і коренів, які таїлися у глибинах народного життя, у таємницях людського духу. Всі були здивовані логікою її мислення. На той час вона знала не тільки те, що від неї хочуть, але і як цього досягти.

Актриса правдиво і цікаво грала різні сцени із кінострічки „Іванна”, створила об'єктивний, цільний і правдивий образ, тому глядач повірив у реальне існування дівчини – української патріотки. Ось вона приносить військовополоненим ножиці, щоб розчистити шлях для втечі, ось її арешт, а потім страта. У цих кульмінаційних епізодах фільму актриса перетворюється із скромної, боязкої дівчини у справжню народну героїню.

Потім вона знімалася у художньому фільмі Анатолія Слісаренка „Так ніхто не кохав”, в якому грала невелику

Інна Бурдученко в головній ролі фільму „Іванна”

роль комсомолки, яка рятує з палаючого бараку прапор. Небезпечну для життя актриси сцену знімали трьома камерами з трьох позицій, що, в принципі, відповідає дублям. Перед початком зйомок барак облили бензином і підпалили. Під дахом спалахнуло полум'я, з вікон і дверей здіймалися чорні клубки диму, і всі присутні якось інстинктивно відступили кілька років назад. Але зйомку не відмінили. Затаївши подих, люди чекали.

Нарешті, коли Інна з прапором в руках вибігла з бараку – з полегшенням зітхнули. Але режисера перший дубль не задовольнив і він наказав:

– Ще раз!

Оператори накинули на кінокамери мокрі ковдри. На всяк випадок накинув на голову покривало і режисер.

– Приготуватися! – знову почувалась команда.

Хтось із шахтарів, які брали участь у масовках, вигукнув:

– Не треба, не біжіть, небезпечно!

Режисер гнівно обірвав присутніх:

– Почали!

І дівчина знову кинулась у вогонь. Знімальна група і масовка завмерли. Через кілька секунд Інна вибігла з приміщення. На ній тлів одяг. Вона ледь стояла на ногах.

– Ще раз! – почувся режисерський наказ.

І актриса втретє кинулась у полум'я. Пролунав тріск, барак заскрипів і розвалився. Молодий шахтар кинувся рятувати дівчину, сам одержав значні опіки, виніс її із розвалин, але... пізно.

Фільм „Так ніхто не кохав” кіномитці Київської студії художніх фільмів ім. О.П.Довженка знімали в Донбасі. Звідти 15 серпня 1960 року і надійшла до столиці сумна звістка про трагічну загибель Інни Бурдученко.

Вона пішла за вічну межу у 21 рік. Це була трагедія для сім'ї актриси, всього українського кінематографа. Нині Інна Георгіївна відзначала б свій 70-річний день народження. В ці дні до її могили на Байковому кладовищі в Києві приходять рідні, близькі, інститутські однокурсники, колеги по професії, шанувальники її непересічного таланту. Кладуть квіти пам'яті на могилу і поринають у спогади...

Валентин САНДУЛ

НА РІВНІ

У нашому славному земляцтві це прізвисько добре відоме й шановане, як і сотні інших. Кого не візьми – неповторна доля, незвичайна натура, солідний внесок у новітню історію України. А почався він у знаному своїми традиціями великому селі Червоні Партизани Носівського району.

ПРАВДИ І ЧИСТОЇ СОВІСТІ

Раніше воно носило назву Володькова Дівця, а партизанським стало вже в тридцяті роки минулого століття. Знали про це батьки Петра Медвіда, знав і він і гордився, що саме звідти пішов у світ легендарний месник Микола Крапив'янський, що в цьому ж селі народився Покин'яборода, котрий повторив подвиг Івана Сусаніна, завівши в непрохідні болота батальйон німців і загинувши в крижаному панцирі. То все були перші дитячі враження про довколишній світ. Але ж те було сповите легендами. А в родині – нестатки, батько повернувся з фронту зранений та так і не потішився миром довгий час. Отож всі клопоти про шестірку дітей лягли на стурджені плечі матері. А хто ж їй стане в нагоді, коли доводиться добувати кожен пісний шмат хліба? Звісно, старший у родині, а був ним саме Петро. Отак із семи років пас хлопчик гуртову худобу над річечкою Ляшевою, на розкішних луках між перелісками. Щось козацьке озивалося в душі сільського пастушка, щось романтично-похідне. Тож і мріяв він стати геологом, відкривати земні скарби. А згодом чомусь подумалося школяреві: такі ж скарби заховані в людських душах, отже, треба стати журналістом, відтворювати в слові їх багатство, а ще побачити багато неповторних світів. І почав хлопчик пописувати вірші – то в зошит потайний, то в шкільну стінгазету. А то якось поїхав із мамою в ліс по дрова й натрапили на старі окопи партизанські. Хлопцеві потрапив на око старий, уже заплілий наростами кори напис, щось на зразок «тут наш останній бій, прощайте». А в Орішному справді колись загинула в бою група партизанів. Так і народилася стаття, яку надрукувала районна газета. А вчителі вирізали її й послали в журнал «Піонерія», котрий невдовзі передрукував її. Можна зрозуміти, якою вірою в себе переповнилося серце юного журналіста, тим більше що земляки визнали авторитет літописця рідного краю. Так і почався творчий шлях піонера, котрий він підтверджував новими публікаціями,

ми, а ще власними малюнками. Талант природній завжди дає кілька шляхів для вибору основного, таким же стало для Петра Медведя служіння слову. А ще ж був у нього хист організатора, що теж знадобилося невдовзі, ледве він встиг закінчити вісім класів та відпасти канікулярне літо. Якось, уже перед черговою річницею Жовтневої революції, гукає матір в контору колгоспу тодішній секретар парткому відомий партизан Герой Радянського Союзу М.Д. Симоненко і питає:

- Твій син малює?
- Та сидить, щось виводить.
- Прислай до мене. Є діло.

Прийшов Петро до контори, а Микола Дмитрович прямо:

– Ось буде свято. Давай випускай стінгазету, далі гасла напишеш. Будеш працювати завклубом. А трудодні на матір писатимемо. Вас же у сім'ї он скільки.

- А школа?
- Нікуди не втече. Приставай до роботи...

Школа, звісно, протестувала, їй теж не хотілося втрачати такого учня. Але йшли тяжкі повоєнні роки, родини вдів на скупих трудоднях та городах ледве викручувалися, щоб поставити на ноги сиріт. Але водночас живим був дух народу, який здобув перемогу страшною ціною, але не втратив оптимізм. У клубі пісні, танці, аматори ставлять п'єси, а кому не вистачало вечора, збирався на колодках і мало не до світанку веселився, забувши про втому й постійну голодуху. А тоді навіть

нестатки сприймалися як щось короткочасне, і кожен юнак мав можливість знайти застосування своїм уподобанням. Так сталося і з Петром Медведом. Настав час іти на армійську службу. Уже й повістка була на руках. Якось відбувався в Носівці пленум райкому, і йому випало сидіти в президії поруч із військкомом. Він був стрижений, і це зацікавило підполковника. Перекинувшись словом, і коли той дізнався про повістку, шепнув:

– Не знаю, куди тебе могли б відправити, але ти будеш служити в особливому Кремлівському полку. Жди виклику. Такі хлопці там потрібні.

Незабаром троє хлопців із Чернігівщини вже побачили вперше залиту вечірніми вогнями Москву. Петрові до того вдавалося бувати хіба що в Чернігові, а тут... Але ж служба в тому полку особливо жорстка, сачкувати не дадуть. І він поступово втягнувся в напружений ритм безколических навчань і чергувань, а то й стояння в варті при мавзолеї тодішніх вождів. Але ж за плечима всього вісім класів, хочеться бодай якусь спеціальність у армії здобути. Як це зробити, щоб додому повернутися не з порожніми руками? І тут трапилася нагода. Прислали в полк з Чернігівського обкому комсомолу грамоту для колишнього активіста Петра Медведя, і начальник політвідділу вирішив зробити вручення виховною подією. Вилаштували весь полк, викликали недавнього новобранця із строю і вручили нагороду. А потому полковник гукнув солдата в кабінет і запитав, що б він хотів й попрохав направити до школи радіомайстрів, стояти на першому посту почесно, але йому потрібна якась спеціальність. Його прохання задовольнили, і незабаром Петро вже освоював складну радіотехніку. Майже нікому не відомо, що під московською Красною площею існує ще одне ціле місто, тим більше рідко хто мав можливість побувати там. А Петро Медвідь мусив дослужувати там, обслуговуючи чергові військові паради, бачити, як приють

↔ 8

офіцери-чекісти, на плечі яких лягала страшна відповідальність. Підсилюючи команди міністра оборони, повертався в казарму, а там чекала радість – усій обслузі параду давали звільнення. І тоді Медвідь мчав на Київський вокзал, де можна було побачити земляків, що прибували в замасльорених кухвайках чи міських пальтах, і вслухався в рідну мову, наче повертався додому. Якесь жінка насінням пригостить, хтось про службу питає – і легше на душі, дух України зігриває. А повертався в казарму і собі розповідав однополчанам, як гарно гулялося в Сокольниках чи інших модних районах Москви. Він добре опанував апаратуру, але ж вісім класів... І тоді солдат вирішує продовжити навчання у заочній школі, це було тоді можливим, хоч для закінчення школи довелося додатково рік прослужити надстроковиком.

А журналістика нагадувала про себе. Вірші солдата друкувалися в окружній газеті «Красный воин», а вечорами Петрові все частіше згадувалися давні вечори в сільському клубі, коли партизани засиджувалися допізна за чаркою і згадували недавні події. Говорилося часом таке, про що не писалося в газетах, говорилося про правду подій. І завклубові хотілося колись написати про ту правду своє скромне слово. Саме ці чинники підштовхнули його до вступу в Львівське військово-політичне училище. Незабаром Медвідь поміняв солдатську шинель на курсантську, хоча для сільських дітей це було зробити нелегко – партійна та військова еліта своїх синків не віддавала на самогнів. Львів із його особливим світом, оволодіння журналістською майстерністю, прогулянки і знайомства, зустріч із своєю долею Надією, дозрівання до великого життя – все було в ті роки. Вони й пролетіли майже непомітно, і ось диплом. Його, як колишнього солдата Кремлівського полку, направили в прикордонні війська. Але знову мрія служити в Україні не здійснилася. В Москві категоричний полковник з управління тицьнув пальцем у три міста на вибір: Ашгабад, Владивосток і Алма-Ата. І згадав молодий офіцер сон у поїзді, коли з дружиною та малою донькою їхав до Москви. Снилось йому сонячне місто із червонобокими яблуками апорт, на яких сріблилася роса. І вибрав собі останнє, бо Алма-Ата в перекладі з казахської означає батько яблук. А далі почалася озужба. Тодішній журналіст був завжди поборником честі й справедливості, не оминаючи больових точок. То ж доводилося офіцерові гасати по східних кордонах, падати з вертольотом у горах Паміру, побувати на лінії вогню – це коли зіткнулися наші з китайцями на острові Даманському та біля висоти Каменної.

Приземлився їх літак на польовому аеродромі, поле вкрите білими санітар-

ними покривалами, а на них хлопці поранені. Кинувся він розшукувати земляків-українців, наче хотів відвернути біду від рідного краю. Так минав рік за роком. Петро Медвідь встиг вирости від рядового кореспондента до редактора газети «Часової Родины». Друкувався в журналі «Пограничник», от до нього й запросили талановитого журналіста працювати. Але чомусь знову нестримно потягло

його на Україну. Встиг позустрічатися з давніми друзями, походити по Москві – і до Києва, від якого до рідного села рукою подати. Очолив газету «Советский пограничник», у якій і зустрів усі складні історичні переміни, пов'язані з відродженням державності України. Зокрема, із діями ГКЧП...

З набуттям незалежності П.Медвідь ще два роки очолював газету «Прикордонник України», згодом очолив прес-центр прикордонних військ. Багато цікавого міг би розповісти тодішній полковник Медвідь, на долю якого випало стати активним учасником зародження українських військ, покликаних оберігати рубежі молодій державі. Згодом Петро Іванович попросився у відставку, тим більше що набув вікового цензу. Та погуляти тривалий час на творчих хлібах не довелося – запросили в «Урядовий кур'єр» на посаду заступника головного редактора, де й пропрацював донедавна. Саме в ці роки творчі мандри закидали його в різні країни світу разом з президентами і кабінівським керівництвом, журналіст міг зблизька спостерігати, як твориться державна політика, зустрічатися з цікавими людьми – з тим же Іваном Майданом, тодішнім українським Послом в Ірані, мав зустріч у Тегерані. Та всі ці враження ще чекають своєї черги на робочому столі журналіста, вони досягають у пам'яті, аби відтворити для історії те, чого не вигадає найдотепніший фантаст. Тим більше, що письменницький досвід у нього є. Згадую, з яким трепетом читав я наповнену довженківським пафосом повість «Мамина колиска», присвячену незабутній мамі Тетяні Митрофанівні. А ще ж були написані повісті «Свет зеленой раке-

ты» та «Застава за облаками» – данина довголітній службі. Може, закортить Петру Івановичу розповісти свою славу родослівну, про те, що мамина лінія Дорошенків була козацькою. Може, захочеться розповісти про лінію Медведів, зятих пасічників. Чи про своє сімейство дружне, адже вдалося їм із дружиною випустити у світ не лише двох доньок, фінансового директора страхової компанії Тетяну, та Оксану, телережисера й художницю, а й чотирих онуків – Івана, Руслана, Данила і Ярослава. Гадається, чується батьків вплив навіть у таких вічнослов'янських іменах чотириох продовжувачів роду. Але то мають бути творчі секрети талановитого журналіста. В нього нині вік відповідальний, можна трудитися виважено, не піддаючися на політичні провокації, виспіватися перед людьми на рівні правди й чистої совісті. Адже за сім десятиків років у строю набиралося в ду-

ші стільки нектару й меду, що ним треба ділитися з народом.

А щодо нашого рідного земляцтва, то згадаймо при цьому один епізод, розказаний ювіляром. Якось у Голосіївському лісі зібралось кілька колишніх синів Червоних Партизанів. За товариською розмовою й виникла думка про те, що треба землякам столичним частіше зустрічатися, бо гине дух братерства у великому місті. І почалося гуртування, яке невдовзі перейшло до офіційних народин потужної громадської організації, базованої на любові до малої батьківщини. Так і продовжується. Чи не через це колись той же бойовий журналіст Петро Медвідь так шукав серед поранених на Даманському саме земляків-українців? Чи не через це продовжує нині шукати справжніх українців і в незалежній Україні?

Леонід ГОРЛАЧ

Сосниччина – батьківщина п'ятьох Героїв Радянського Союзу та двох кавалерів орденів Слави трьох ступенів. Один з них, Герой Радянського Союзу Тимофій Прокопович Хандога, народився 22 червня 1909 року в селі Бондарівка.

В 1934 році Тимофій Хандога закінчив санітарно-технічний факультет Київського інженерно – будівельного інституту. Впродовж 1935–1941 років працював інженером – сантехніком на будівництві Київського верстатобудівного заводу.

Від початку війни та до переможного її завершення Тимофій Хандога перебував у діючій армії на посадах командира інженерної роти фронтового батальйону Південно-Західного та Брянського фронтів, начальника штабу армійського інженерного батальйону 3-го Українського фронту, помічника начальника штабу інженерних військ 46-ї армії 2-го та 3-го Українських фронтів.

26 вересня 1943 року капітан Тимофій Хандога в районі села Петрове - Свистунове південніше Дніпропетровська у складі десантного загону 333-ї стрілецької дивізії переправився з 269-м саперним батальйоном на поромі через Дніпро. Досягнувши правого берега, сапери з ходу почали штурмувати передню лінію оборони противника, вибили його з окопів, захопили їх. Сапери батальйону відбили всі контратаки ворога, знищили 74 німецьких солдат і офіцера, 2-х взяли в полон, а в ніч на 27 вересня почали мінувати підступи до переднього краю частин дивізії та встановили 386 протитанкових мін. Капітан Тимофій Хандога увесь час був у бойових порядках батальйону та керував боєм.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 19 березня 1944 року за мужність і героїзм, проявлені при форсуванні Дніпра і утриманні плацдарму капітану Тимофію Прокоповичу Хандозі присвоєно звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна та медалі „Золота Зірка” (№1943).

За мужність і героїзм, проявлений на фронтах Великої Вітчизняної війни, Тимофій Хандога також нагороджений двома орденами Вітчизняної війни 1-го ступеня, орденом Вітчизняної війни 2-го ступеня, орденом Червоної Зірки, медалями.

У повоєнні роки як фахівця народного господарства, демобілізованого з армії, його направляють до Наркома-ту будівництва СРСР.

НАШ ЗЕМЛЯК –

Більша частина сторінок трудової біографії Тимофія Прокоповича Хандоги пов'язана зі становленням і розвитком системи газопостачання в Україні.

Перебуваючи з 1974 року на пенсії, Тимофій Хандога підтримував тісні зв'язки з працівниками газової галузі, щедро ділився з ними багатим досвідом, мудрими порадами, щиро радів успіхам і вболівав за проблеми.

Помер Тимофій Хандога 28 грудня 2004 року. Похований у Києві на Байковому кладовищі.

З метою вшанування пам'яті Героя Радянського Союзу Тимофія Прокоповича Хандоги та з нагоди 100-річчя від дня його народження за ініціативою Асоціації ділового співробітництва підприємств газового ринку, Ради профспілки працівників газових господарств України, НАК „Нафтогаз України”, МГО „Земляцтво Придніпров'я” та товариства „Чернігівське земляцтво” відбулося ряд заходів на Чернігівщині, Дніпропетровщині та в м. Києві.

За рішенням сесії Сосницької селищної ради від 10 червня 2009 року ім'я Тимофія Хандоги носитиме одна з вулиць районного центру Сосниці. Рішенням сесії Військової сільської ради Солонянського району Дніпропетровської області від 17 червня 2009 року ім'я Тимофія Хандоги при-

своєно пришкільному парку села Військове.

Нещодавно відбулися урочистості з нагоди 100-річчя від дня народження Тимофія Хандоги та встановлення меморіальної дошки на фасаді будинку №14 по бульвару Лесі Українки, в якому в 1965 – 2004 роках він проживав.

Про героя – визволителя, керівника газової галузі, земляка, вчителя Тимофія Хандогу на урочистостях слово мали Іван Коломієць – радник голови КМДА, Іван Ямковий – народний депутат України другого скликання, Михайло Мелець – заступник голови Асоціації ділового співробітництва підприємств газового ринку, Олексій Орехович – керівник Сосницького відділення товариства „Чернігівське земляцтво”, Анатолій Мазарчук – голова профспілкової організації ДК „Газ України”, Микола Купченко – керівник об'єднання ветеранів Великої Вітчизняної війни товариства „Чернігівське земляцтво”, Світлана Медведєва – заступник директора МГО „Земляцтво Придніпров'я”, Геннадій Червяк – голова профкому ВАТ „Чернігівгаз”, Олександр Шарамок - начальник управління з персоналу ВАТ „Чернігівгаз”.

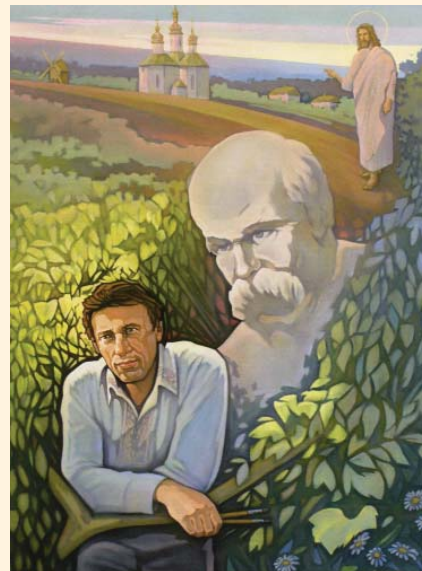
Спогадами про героя-ювіляра поділилася його дружина Валентина Петрівна Хандога.

Олексій ОРЕХОВИЧ

МОВОЮ МИСТЕЦТВА ПРО СЕБЕ І РІДНУ УКРАЇНУ

До редакції газети надійшла об'ємна бандероль із дrevнього Вітебська, що в Білорусі. У листі автор В. Литвин пише:

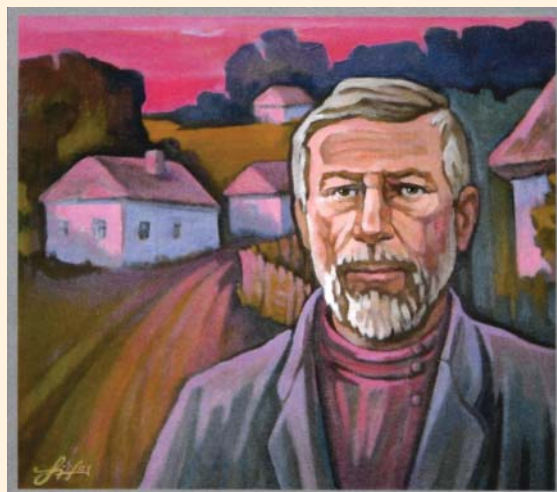

„Шановні співвітчизники!

Звертаюся до Вас, зокрема, до редакції газети „Отчий поріг” та до всього товариства „Чернігівське земляцтво”, сподіваючись хоч здалеку доторкнутися до рідної землі, до української культури, на якій ріс і виховувався. Сорок три роки розлуки з великою батьківщиною тільки більше зміцнили духовний фундамент мого життя. Адже всім хорошим у собі та особистими досягненнями я завдячую своєму корінню. Я народився на Чернігівщині у сім'ї сільського вчителя. В 10 років залишився без батька, який народився в США, був наділений драматичною долею, але своїм прикладом духовного самобудівництва залишив на всьому моему житті яскравий слід. Після середньої школи я переїхав до Вітебська. Там отримав художню освіту, там тривалий час працював учителем у школі, художником-оформлювачем, дизайнером.

Маю публічну можливість через мистецтво говорити про себе і про рідну Україну з людьми різних держав світу. Мої роботи знають у Росії, Литві, Греції, Франції, США. А ще з радістю повідомляю, що є членом Ради об'єднання українців „Родислав”, активна робота в якому допомагає мені постійно відчувати себе українцем, сином Сіверянського нашого краю”.

Від редакції: радо вітаємо земляка на шпальтах нашого друкованого органу і сподіваємося, що ця публікація додасть йому сили у творчості.

Григорій Галаган був відомий на всю Російську імперію як багатий і культурний господар-землевласник, меценат, український громадський і культурно-освітній діяч, основоположник кооперативного руху в Україні. Г. Галаган мав дружні стосунки з Т. Шевченком, П. Кулішем, М. Максимовичем, В. Антоновичем, М. Драгомановим та іншими «громадівцями», М. Лисенком, братами Жемчужниковими, опікувався своїм односельцем видатним бандуристом Остапом Вересаєм...

ДОБРОЧИННИЙ ГРОМАДЯНИН

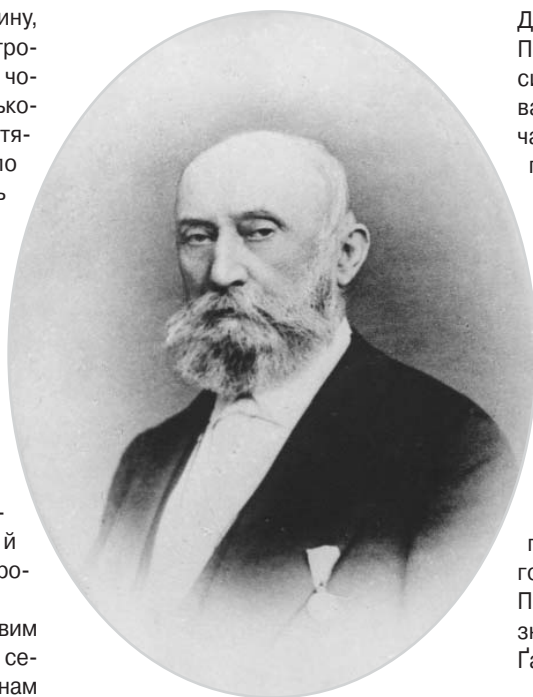
До 190-річчя
від народження Г. П. Галагана

«...Все прах земний, тільки діло і слово наше праведне останеться навіки», – писав Пантелеймон Куліш своєму одноліткові й землякові Григорію Галагану. Григорій Павлович цілим життям своїм стверджував цю істину, тому й зажив слави добродійного громадянина. На нього, останнього по чоловічій лінії зі старовинного козацько-старшинського роду Галаганів, ліг тягар спокути за несправедне діло предка й відповідальність за честь усього роду. Засновник роду Гнат Галаган після Полтавської трагедії допоміг царському полковникові П. Яковлеву захопити й знищити Стару (Чортомлицьку) Січ, за що отримав від Петра I шаблю й посаду полковника чигиринського (1709–1714), а потім прилуцького (1714–1736), де відзначався жорстоким ставленням до людей. Мав він великі земельні маєтності, значну частину яких на Чернігівщині й Полтавщині успадкував останній з роду – Григорій Галаган.

Григорій народився 3 (15 за новим стилем) серпня 1819 р. в родовому селі Сокиринці, яке належало Галаганам за гетьманським універсалом з 1716 р. Отримавши добре родинне виховання, закінчив юридичний факультет Петербурзького університету. З 1844 р. – на державній службі на посаді губернського секретаря, у 1848–1851 – Борзнянський повітовий предводитель дворянства, у 1851–1854 – совісний суддя Чернігівської губернії, у 1858–1859 – член Комітету з влаштування та поліпшення побуту селян, у 1859–1861 – експерт підготовчої та редакційної комісії із селянської реформи, в 1871–1881 – Прилуцький повітовий предводитель дворянства, у 1873–1875 – перший голова Південно-Західного відділу імператорського Російського географічного товариства в Києві, з 1882 р. до кінця життя Г. Галаган – член Державної ради при департаменті законів Російської імперії, де

відстоював інтереси українських селян.

У Сокиринцях, у родовій садибі, Григорій Павлович створив центр українського культурно-господарсько-

го руху. Г. Галаган перший ініціював перед імператорами Миколою I та Олександром II звільнення селян із кріпацтва з земельними наділами й самовіддано працював над підготовкою й проведенням селянської реформи. Для забезпечення селянського землеволодіння від лихварства започаткував об'єднання селян на засадах кооперації: після проголошення реформи Г. Галаган заснував у своєму рідному селі Сокиринці перше в Україні Ощадно-позикове товариство (народний кооперативний банк).

Багато сил і коштів Г. Галаган уклав у розвиток народної освіти. За його ініціативи й матеріальної допомоги відкрито Прилуцьку чоловічу (1874), а згодом і жіночу гімназію, ремісничі

училища в Ічнянському й Прилуцькому повітах, кілька народних шкіл. За власні кошти збудував Сокиринське народне училище та низку шкіл у своїх економіях, а в родовій садибі в селі Дігтярі створив ремісниче училище. Після смерті на 16 році життя єдиного сина Павлуса (1869) Г. Галаган заснував у 1871 р. в Києві приватний навчальний заклад – славнозвісну Колегію Павла Галагана (нині в приміщенні колишньої Колегії, по вул. Б. Хмельницького, 11 – Національний музей літератури України).

Г. Галаган дбав також про збереження й розвиток української народної культури, зокрема звичаїв, архітектури, пісенного мистецтва, театру.

Відійшов Григорій Павлович Галаган із білого світу 13 (25 за новим стилем) вересня 1888 р. маєткою збіднілим, але духовно збагативши рідну Україну. Поховали його в Сокиринській садибі, в родовій Петропавлівській церкві (більшовики знищили церкву й родинні поховання Галаганів).

Після смерті Григорія Павловича Сокиринська садиба перейшла у спадок його небозі – Катерині Павлівні Ламздорф (із 1894 р., з царської волі, родина стала іменуватися Ламздорф-Галаганами, оскільки, за родовим заповітом, прізвище Галаган переходить до старшого в роду). Аби зберегти пам'ять про цей унікальний осередок сіверської культури й показати необхідність його відродження, Українська студія науково-популярних фільмів зняла в 1995 р. за моїм сценарієм фільм «Подорож у втрачене минуле» (режисер Д. І. Богданов).

...У минулому лишається прах земний, а праведне діло добродійних людей живе безвічно. Долучаючись до нього власним ділом, ми творимо своєю моральною волею нашу спільну саможиттєву силу.

Олександр ШОКАЛО

Наші за кордоном

Знайомтеся – Євген Чижович, наш земляк з України, пов'язаний родинними стосунками з Носівщиною, є першим тренером збірної США з футболу.

ЄВГЕН ЧИЖОВИЧ –
ТРЕНЕР № 1

Не так давно земляки дізналися, що Національна асоціація футболу Америки удостоїла Євгена Чижовича найвищої відзнаки – його ім'я занесено до національної Палати слави. Це перший тренер з європейського футболу, якому випала така честь.

Євген Чижович розпочав спортивну кар'єру в 1962 році, потім працював учителем фізичного виховання і тренером футбольної команди, яка здобула 720 перемог. Є. Чижович був також успішним тренером української команди „Чорноморська Січ”, яка здобула „Чашу Льюїса”.

У 1974 році відомого фахівця запросили на посаду тренера футбольної збірної Америки, де він також здобув чимало перемог.

До цього слід додати, що Євген Чижович першим з тренерів європейського футболу одержав найвищу тренерську ліцензію з рук німецького спеціаліста Дітмара Крамера. Він організував тренерські курси, які проводять Гельмут Шен, Пеле та Ейсебіо.

Тож побажаємо нашому землякові нових успіхів на футбольному полі. А ми будемо чекати Євгена у гості на рідній Чернігівщині.

Любов КОЛЕСНИК,
член Носівського відділення земляцтва

Листи наших читачів

СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ
ЗЕМЛЯЦТВА

У змаганнях взяли участь наступні земляцтва України: Житомирське, Волинське, Хмельницьке, Тернопільське, Вінницьке, Буковинське, Миколаївське, Запорізьке, Луганське, Чернігівське, Закарпатське, Рівненське, Полтавське.

Змагання складалось з трьох етапів: відбірковий тур, півфінал та фінал.

До півфіналу вийшли земляцтва: Житомирське, Чернігівське, Миколаївське, Тернопільське.

В результаті поєдинків Миколаївське, Тернопільське земляцтва завоювали III місце, Чернігівське – II, Житомирське – I місце.

Дуже напруженою була фінальна гра. По закінченню часу в другому таймі рахунок складав 3:3. На додаткових хвилинах команда Чернігівського земляцтва дала змогу отримати перемогу команді координатора роботи земляцтв України – команді «Житомир».

Переможці були нагороджені почесними грамотами та грошовими призами, за перше місце команда отримала перехідний Кубок, який буде розіграно в наступному році.

Олександр БИЧКОВ

ТРЕБА ДУМАТИ

В Ічнянській газеті „Трудова слава” впродовж місяця березня друкувалася стаття М. Терещенка під назвою „Зоря Паскевича”.

Автор лише недавно повернувся до рідного міста, перед тим тривалий час працюючи на Крайній Півночі. Знаючи автора як здібного літератора, хотів би все-таки зауважити, що

його матеріал про уродженця славної Ічні генерала Паскевича написаний з позиції російського шовініста.

Перш ніж писати, автору варто було заглянути в будь-який енциклопедичний довідник, виданий після 1917 року. Там би він довідався, що Паскевич потопив у крові повстання за свободу і незалежність поляків в 1830–31 рр., а в 1848–49 рр. прославився як погромщик Угорської революції. В останній п'ятій статті автор

пише: „Провести певні дослідження про життя Івана Федоровича мене спонукало відчуття історичної несправедливості. Кожен народ шанує своїх героїв. Хто ж тоді для Ічні цей герой, ім'я якого замовчується до цього часу і навіть не має експозиції про нього в місцевому музеї? Було б добре, аби одна із вулиць Ічні носила ім'я цього видатного чоловіка”.

Гадаю, що публікація подібних матеріалів, як і заклики до громадського пошанування таких собі „героїв”, заслуговує хіба що публічного осуду.

Володимир БАЛАБАЙ,
краєзнавець

Селянський хлопчина з села Петрушин, що лежить неподалік од Чернігова, був сином свого часу, своєї нерівної, часом трагічної епохи, але зумів узяти свою долю в руки і розкритися у художньому слові. Автор десятків книг прози, лауреат Національної премії України ім. Т.Г.Шевченка, Міжнародної премії Антоновичів та кількох інших, активний у громадському житті, журналіст Олишівської районки та обласної молодіжної газети «Комсомолець Чернігівщини», у київський період життя редактор видавництва «Радянський письменник», головний редактор журналу «Київ», а ще тривалий час один із керівників столичної та республіканської Спілок письменників – то постійна робота на людях і для людей, яка забирала не тільки час, а й здоров'я. Бо не все так гладенько було тоді, навіть маючи цілком лояльний характер. Зрештою, скільки дісталось В.Дрозду бодай за невелику повість «Маслини», які гріхи не закидали талановитому літературному молодиківі. Але він виявився стійким і непоступливим у обстоюванні творчих принципів, як і його друзі-прозаїки Євген Гуцало, Григор Тютюнник, Валерій Шевчук та інші. Він ріс від книги до книги, підпираючи своїм словом творчість старших товаришів по перу і серед них наших земляків Юрія Збанацького, Юрія Мушкетика. Він не хизувався перед різними зборищами своєю неповторністю, як роблять це нинішні майстри текстів із молодих та ранніх (хай мені вибачає читач, але вони самі називають свої творіння текстами для означення жанру).

Познайомився я з Володимиром Дроздом усередині шістдесятих років, коли час від часу приїздив до улюбленої молодіжки в Чернігів. Вона була однією з найкращих в Украї-

ні, тодішній редактор Борис Іваненко зумів зібрати під своє крило таких талановитих молодиків як Євген Гуцало, Станіслав Реп'ях, Анатолій Романенко, Олександр Скорина та інших. Про силу таланту майбутніх

І справді, Володимир Дрозд чудово знав сільське життя, любив рідне велике село, багато його мешканців стали прототипами героїв книг. Варто нині повернутися до його романів «Дорога до матері» чи «Земля під копитами», щоб пересвідчитися – маємо добротного майстра прози, зіпертої як на класичні традиції, так і на новаторські прийоми.

Згодом наші стежки перетиналися в Києві, хоча хвалитися тісною дружбаю із земляком я не наважуся – різні у нас натури, різні літературні жанри, різні друзі були. Але в чому ми сходилися сповна, так це в любові до рідної Чернігівщини. Володя часом просто рвався до Десни, хоча не мав романтичної звички полишити все в столиці та й податися в свій народ. І як не згадати момент зародження нашого столичного земляцтва, коли йому випало стояти пліч-о-пліч із тодішнім головою Спілки письменників України Юрієм Мушкетиком і взяти на себе організацію першого установчого зібрання в чудовому особняку літераторів.

Згадується, як ми з Віктором Кавою довго сиділи в його кабінеті і намагалися передбачити майбутнє нашої громадської організації. Згодом Володимир старався не пропускати перше-ліпше зібрання земляків, хоча в ті часи та робота була ще аморфною, спорадичною, позбавленою нішньої структурної стрункості й тематичного наповнення.

Отже, скажемо нині, що присутність живого Володимира Дрозда в роботі нашого колективу ніхто не заперечить. А присутність в українській літературі забезпечують нашому земляку його талановиті книги. Навіть незважаючи на нинішнє глобальне панування в нашому суспільстві бездуховності.

Леонід ГОРЛАЧ

ЧАРІВНИК

Цієї серпневої пори Володимирові Дрозду виповнилося б сімдесят. На жаль, мусимо говорити так у часі минулому, оскільки відомий письменник відійшов у вічність кілька років тому. Він працював до останнього дня – свідчення цього свіжі тогочасні публікації розділів із нового роману, дописати який уже ніхто не зможе. Що ж, така доля справжнього митця – згорати у високому польоті. Але те, що залишив Володимир Григорович людям, складає яскраву частку української літератури другої половини ХХ століття, а отже, просто приречене на довге життя.

СЛОВА

письменників добре і з любов'ю умів розповідати сам Борис Васильович. Хоча б про вміння писати матеріали про конкретних героїв, яким були наділені Гуцало й Дрозд.

– Посилаю, – сміявся весело Іваненко, – обох майстрів на далекі села. Через кілька днів повертаються в Чернігів і кладуть на стіл чудові матеріали про тваринників, хліборобів. А згодом зустрічаю тамтешнє керівництво й розпитую, чи легко було моїм журналістам організувати поїздки на ферми, в поле. А вони тільки сміються: та вони нікуди й не їздили, просиділи у готелі та порозпитували людей про майбутніх героїв. Але ж як свіжо, з яким знанням сільського життя були написані матеріали! От що значить не відриватися від реального світу!

ВРУЧЕНА НАГОРОДА

Мабуть, і не сподівався менянин Петро Грищенко, що хтось згадає про його ратну молодість – не до того людям нині. Але кримчани, які нині відзначають 65-річчя визволення півострова від фашистських загарбників, про це не забули. Верховна Рада Кримської автономії нагородила нашого земляка, визволителя Севастополя, почесною відзнакою.

ЗАДЛЯ ЕКОНОМІЇ

Не варто нагадувати про важливість економного використання палива, того ж самого природного газу, за який тривають безконечні психологічні війни з північним сусідом. Проблема ця гостро стоїть і в Чернігові. І от керівництво міста вирішило встановити 4 блок-котельні для обігріву адміністративних приміщень. Вони, як стверджують фахівці, набагато економічніші за існуючі централізовані системи.

ЩОБ І ТАНЦЮВАЛОСЯ

В Україні лише впродовж останніх років посилилася увага до інвалідів, хоча по відношенню до європейських країн ми виглядаємо далеко не привабливими. І це при тому, що наші параолімпійці не пасуть задніх у світі. Коли ж держава опускає руки, тоді знаходяться люди великої душі, для яких доля обділених природою дітей не байдужа.

Не так давно меценат Тимофій Нагорний подарував чернігівським дітям-інвалідам п'ять колясок, на яких можна навіть танцювати. На врученні була присутня олімпійська чемпіонка Яна Клочкова.

ШЛЯХОМ ПРАЩУРІВ

У ці теплі літні дні й ночі на тиху Десну ніби повернулися древні княжі часи. Власне, повернули їх наші земляки-чернігівці, які здійснили тридобовий перехід із Чернігова до Києва. Лодію «Сварог», яка відтворює древні зразки, збудували шість років тому в місцевому річковому порту. З того часу наші земляки взяли участь не в одному переході, незмінно привертаючи увагу до дивовижного судна. І цього разу екіпаж, до складу якого входить 19 моряків, пройшов добрих триста кілометрів – а це по сотні верст за добу, що не так просто веслярам. Напутнє слово в обласному центрі виголосив мандрівникам заступник голови облдержадміністрації, керівник апарату Володимир Приходько.

КІНЬ ПРИНОСИТЬ СЛАВУ

Про коня, його красу й вірність українці створили десятки легенд і пісень. На жаль, залізні коні витіснили своїх попередників із сучасного життя. Але є й щасливі винятки, як те ж господарство «Магнат» у селі Талалаївка Ніжинського району, яке створив Микола Полуда. Ось і недавно жеребець знаменитої орловської породи Жребій приніс славу на перегонах у Києві. Обігнавши суперників, у тім числі й французьких рисаків, він отримав приз столичного міського голови. Варто зазначити, що подібні коні часом коштують набагато дорожче від престижних марок автомобілів.

ПОДЗВІН БАНДУР

Конотоп не випадково був обраний для всеукраїнського фестивалю бандурного мистецтва – адже саме під цим містом 350 років тому українські козаки за підтримки кримських татар завдали нищівної поразки московському багатотисячному війську, після чого на кілька десятиліть була припинена експансія північного сусіда на Україну. На творче змагання прибули майстри з Вінницької, Житомирської, Київської областей та з столиці. Нашу область представляли ансамблі «Надія» та «Зачарована Десна», тріо бандуристок та народний артист України Василь Нечепя.

ЩОБ ДУША НЕ ВМИРАЛА

До злочинців у народі існує неозначне ставлення осуду. Але ж і серед тих, кого ізолюють від суспільства, стільки цікавих особистостей, котрі потрапляють за ґрати чи випадково, чи й незаслужено і продовжують жити духовно наповнено. Саме для того, щоб після відбуття покарання юнаки поверталися до повноцінного життя, в Прилуцькій колонії й було проведено фестиваль «Червона калина», на який прибули учасники з інших подібних установ. Вони змагалися в написанні поезій, творів, пісень та інш.

Наш кор.

Надія ЄРМОЛЕНКО

Родом із с. Скорінець, хоча вже давно живе в Чернігові. Та у селі залишилися її батько і мама, а в серці живе любов до рідного села.

ТОРГИ

Скупляють ікони, скупляють лампадки
І вишиті вміло хрестом рушники,
Скупляють України маленькі шматочки,
Щоб завтра відправить кудись на торги.
І стало так гірко, і стало так лячно,
Немов під ногами хитнулася земля.
Що ж скажемо завтра, бездушні й невдячні,
Тому, хто сьогодні іще немовля?
А час пролітає так швидко, так плинно,
І жити так тяжко, і серце болить.
Нащо ж сторгували стару сорочину?
Нехай вона в скрині іще полежить!

УКРАЇНКАМ

У небесній сині усміхнулось сонце,
Сестри, прокидайтесь – розкрийте віконця.
Розгулявся вітер у чистому полі,

Пошануймо, сестри, вистраждану волю.
Ми в саду посадим червону калину,
Щоб душа українська повік не зміліла.
Розгулявся вітер у чистому полі,
Пошануймо, сестри, вистраждану волю.
Научимо доньок хрестом вишивати –
Буде найгарніша наша біла хата.
Розгулявся вітер у чистому полі,
Пошануймо, сестри, вистраждану волю.
А гострії шаблі – ми синам довірیم,
Вони Україну захистить зуміють.
Розгулявся вітер у чистому полі,
Пошануймо, сестри, вистраждану волю.
Піднімаймо вище стяги і знамена,
Бо княгиня Ольга – то ж наша хрещена.
Розгулявся вітер у чистому полі,
Пошануймо, сестри, вистраждану волю.
Ми запалим в храмах свічі і лампади –
Зглянься на Україну, Пресвята Мати.
Розгулявся вітер у чистому полі,
Будь благословенна вистраждана воля.

Медвежий кадуб

**Земляцці
і любій
дружині –
Надії
Іванівні
від автора
чотирьох
внучат-
медвежат**

*Я сів писать собі присвяту,
Бо в гості завітала дата...
Та вирішив я, друзі, ніні,
Присвяту цю пошлать дружині.*

*Нарешті та прийшла хвилина,
Але думок зібрався рій.
До тебе знову серцем лину,
Я твій, Надюшо, я навіки твій...*

*Не знаєш, як пишаюся тобою,
А як я вірю в тебе, друже мій.
Давно ми поруч, з'єднані судьбою.
Я твій, Надюшо, я навіки твій...*

*Нема для мене в світі кращих тебе,
Адже одну я вибрав, зрозумій.
Других мені, повір-повір,
не треба,
Я твій, Надюшо, я навіки твій...*

*Нехай літа у скронях посивіли,
Але у нас ще стільки юних мрій.
До тебе лину, знову серце мліє,
Я твій, Надюшо, я навіки твій...*

**Медом поділився
ювіляр Петро МЕДВІДЬ**

СІЙМО СЛОВО СПІВЦЯ

Пантелеймону Кулішу

Завітаймо, українці,
до того коша,
Де, мов золото,
житечко родить.
Відсвяткуймо гуртом
ювілей Куліша –
Із минулих століть
він виходить.
Урожаї збирати
настала пора,
Світлий Спас вже
меди розливає.
Позбігалась на хутір
сільська дівтора
І вірші Кулішеві читає.
Він по білому світу,
мов ратай, пройшов
І посіяв довкіл
рідну мову.
Свій останній прихисток
під кленом знайшов
І розлив голубінь
барвінкову.
Мов на прощу, на хутір
приходять Творці,

Щоб почути високеє Слово.
Споконвік тут співали
великі митці,
З ними в хорі
співала діброва.
Прислухалася Ганна
до співу того –
І Мотронівка
вмить оживала.
Спом'янім Куліша!
Сіймо Слово його,
Щоб Україна
Співця пам'ятала!

Квіти від Василя УСТИМЕНКА

БАРВІНКОВА ГОЛУБІНЬ

Ганні Барвінок

Голубить небо
гурт ясных леліток.

А хто ж це диво
в хурті зронив?
Стільки тепла
у барвінкових квіток...
(Сто літ зоріють
біля Кулішів).
Мов синій діамант –
такі тендітні.
Черпають з неба
світлу голубінь.
Милують погляд
острівці блакитні,
А в них зоріє –
Ганни світлотінь...

ДО РІДНОГО КОША

Що робити бідному поету?
У які податися світи?
Ох, летять літа... Летять у Лету.
Зорянице, стежку освіти!
От, якби ще й вітер
сіверянський
Наспівав веселой мені.
Але я серед степів полтавських
Все шукаю близької рідні,
По перу, по духу побратимів –
Зустрічаю стільки протиріч!
Рідна мова чується незримо,
Забринить... І зрине в темну ніч.

Чи боїться Слово хтось зронити,
Щоб, бува, не виросло воно?
Тільки час настав нам освятити
Українську мову – не зело!..
І пішов поет Чумацьким шляхом,
Що веде до рідного села.
Зупинився під зчорнілим дахом –
Материнська мова ожила.
Полилася ніжно, солов'їно
(Так співа поетова душа...)
Посміхнулася зоряна калина:
– Ти вернешся до рідного коша?..

Ольга ПИЛИПЧУК

ОТЧИЙ ПОРІГ

**Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві**

Газета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.XI.2001 р.

Реєстраційне свідоцтво:
серія КВ №5594

Адреса редакції:
01023, Київ, 23, Спортивна площа, 1,
тел/факс: 246-74-31.

Електронна пошта:
chernigivzeml@spalace.com/ua

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

**В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко,
Л.Н. Горлач (Коваленко),
І.М. Забіяка, І.Б. Матяш,
П.І. Медвідь, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко, О.А. Шокало.**
За достовірність фактів, точність імен та
прізвищ, географічних та історичних реалій
відповідають автори публікацій. Газета
розповсюджується серед земляків
безкоштовно.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Літературний редактор **Леонід Коваленко.**
Комп'ютерний набір **Леонід Коваленко.**

Верстка, дизайн **Ніна Дець.**

Надруковано та зверстано на замовлення
товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 1000.